

היום נלמד בעזרת ה':

ברכות דף לג

למדנו במשנה לעיל שכשמתפלל תפילת 'שמונה עשרה' - אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק מתפילתו. מבארת הגמרא שדין זה הוא דוקא בנחש, אבל בעקרב פוסק מתפילתו, כיון שדרכו לעקוץ בכל זמן.

הגמרא מקשה על דין זה שנחש אין דרכו לנשוך: למדנו בברייתא שאם ראו אדם שנפל לחפירה מלאה נחשים ועקרבים, מעידים עליו שבודאי מת. משמע שנחש ודאי נושך?

מתרצת הגמרא שכיון שנפל עליהם וזחק אותם בודאי נשכו אותו, אבל במקרה רגיל אין דרכו של הנחש לנשוך כל כך.

היה מתפלל שמונה עשרה וראה שוורים כנגדו, פוסק מתפילתו.

שור שחור בימי ניסן הוא מסוכן ביותר, כיון שהשטן מרקד לו בין קרניו. ואף אם השור עסוק באכילה הוא מסוכן מאוד, עד שאומרים לרואה אותו: כדאי שתעלה לגג ותזרוק את הסולם מתחתך - שלא יוכל השור לעלות אחריו.

מעשה במקום אחד שהיה שם ערוד (= בעל חי מסוכן שנולד מנחש וצב) שהזיק את הבריות, ורבי חנינא בן דוסא שם את רגלו על חורו, ונשכו הערוד ומת הערוד. ונטלו רבי חנינא לבית המדרש להראות שלא הערוד ממית אלא החטא ממית.

משנה וגמרא: מזכירים גבורות גשמים (= משבחים את הקב"ה שהוא משיב הרוח) בתחיית המתים, כיון שירידת הגשמים שקולה כתחיית המתים. ושואלים גשמים (= מבקשים ותן טל ומטר) בברכת השנים, כיון שהגשמים הם פרנסה לכן מבקשים עליהם בברכת הפרנסה. והבדלה (= אתה חוננתנו) בחונן הדעת, כיון שהבדלה היא חכמה לכן קבעוה בברכת החכמה. ורבנן אומרים שכיון שהבדלה (= אתה חוננתנו) היא בקשה על ימות החול, לכן קבעוה בברכת חונן הדעת שהיא הברכה הראשונה של חול (= 3 הברכות הראשונות נאמרות גם בשבת).

אנשי כנסת הגדולה תיקנו לישראל ברכות, תפילות, קדושות (= קידוש), והבדלות. ובהתחלה קבעו אנשי כנסת הגדולה להבדיל בתפילה, לאחר שהעם התעשר תיקנו

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

חכמים להבדיל על הכוס, חזרו ונהיו עניים קבעו להבדיל בתפילה. והם אמרו: המבדיל בתפילה צריך שיבדיל גם על הכוס.

האם המבדיל על הכוס (לפני תפילת ערבית) צריך להבדיל אח"כ בתפילה?

אם שכח להבדיל בתפילה ושכח גם להבדיל על הכוס (= אכל או שתה לפני הבדלה), האם חוזר לראש (= מתפלל שוב, ומבדיל גם בתפילה וגם על הכוס)?

למדנו במשנה לעיל שלדעת רבי אליעזר אומר הבדלה בהודאה (= מודים). הגמרא דנה מתי אומר הבדלה ביום-טוב שחל במוצאי שבת. (ביו"ט שחל במוצ"ש נוסח ההבדלה הוא "ותודיענו").

משנה וגמרא: האומר בתפילתו "על קן ציפור יגיעו רחמיך" (= אתה מרחם אפילו על ציפור, שאמרת לשלח את האם ורק אח"כ לקחת את האפרוחים) משתיקים אותו, כיון שעושה את מצותיו של הקב"ה רחמים ואינם אלא גזירות, כדי להודיע שעם ישראל עבדיו ושומרי מצוותיו. וכן האומר בתפילתו "על הטוב יזכר שמך" משתיקים אותו, כיון שנראה מדבריו שאנו מודים רק על הטובה, והרי 'חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה'. וכן האומר "מודים מודים" משתיקים אותו, כיון שנראה כשתי רשויות (= שמודה לאלוה אחר מלבד הקב"ה).

הקורא את שמע וכופלה (= שאומר שמע שמע ישראל וכו') הרי זה מגונה, כיון שנראה כמתלוצץ. ואם קורא את כל הפסוק כסדרו וכופל אותו, משתיקים אותו, כיון שנראה שמקבל עליו שתי רשויות (כמו ב"מודים מודים").

ואף שיתכן שהסיבה שחוזר וקורא היא משום שלא כוון בפעם הראשונה שקרא, וכי "חברותא כלפי שמיא מי איבא" (= וכי יכול לנהוג כלפי הקב"ה כפי שנהוג עם חברו, שלא נזהר לכוון)? אלא יש להכותו ב"מחפתא דנפחא" (= קורנס של נפחים) כדי שלא ירגיל את עצמו לא לכוון.

מושגים בדף

נחש כרוך על עקבו: המשנה עוסקת במקומות שהנחשים מצויים בבתים, או במקומות שידוע שאין דרכם להמית.